

EPÄASIALLISEN KÄYTÖKSEN ENNALTAEHKÄISY JA TOIMINTAOHJEET SUOMEN KARATELIITTOSSA

Urheilun vastuullisuustyötä ohjaa [urheiluyhteisön yhteinen vastuullisuusohjelma](#). Urheiluyhteisön tavoitteena on vastuullinen urheilu ja liikunta. Suomen Karateliitto on sitoutunut Suomen Olympiakomitean jäsenliittona urheilun yhteisiin [Reilun pelin periaatteisiin](#). Suomen Karateliitossa suhtaudutaan vakavasti kaiken asteiseen häirintään. Jokainen valitus ja epäily tarkistetaan huolellisesti, ja asiassa kuullaan asianosaisia sekä heidän huoltajiaan, mikäli osallisena on alaikäinen lapsi tai nuori. Epäilyissä rikoksissa tehdään aina viipymättä ilmoitus poliisille.

Jos havaitset epäasiallista käytöstä tai liikunnan ja urheilun eettisten periaatteiden rikkomista

- **Seuran toiminnassa** → ota yhteyttä seuran häirintäyhdyshenkilöön tai puheenjohtajaan.
- **Liiton toiminnassa** → ota ensisijaisesti yhteys Suomen Karateliiton järjestöpäällikköön p. 050 384 4001 info@karateliitto.fi (liiton häirintäyhdyshenkilö). Myös taidon lajipäällikkö, karaten päävalmentaja ja liiton toiminnanjohtaja auttavat sinua. Mikäli osallisena on liiton toimihenkilö, ilmoita tapauksesta liiton puheenjohtajalle tai varapuheenjohtajalle.

Älä jää kokemuksesi kanssa yksin. Et ole yksin -palvelu tarjoaa ilmaista tukea puhelimesta ja chatissa. [Tutustu Et ole yksin -nettisivuihin.](#)

ENNALTAEHKÄISY ON YHTEINEN ASIAMME!

Ennaltaehkäisevä työ sekä varhainen puuttuminen ovat isossa roolissa häirintätapausten ehkäisyssä. Asiattomaan tai loukkaavaan käytökseen tulee puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ennen kuin mitään vakavampaa ehtii sattua.

- Seuroissa on tärkeää luoda ilmapiiri, jossa myös aroista asioista voi puhua.
- Yhteisöllä on hyvä olla pelisäännöt ennaltaehkäisyyn ja toimintaohjeet niitä tilanteita varten, jolloin urheilijan tai seuratoimijan käytökseen on puututtava.
- Seuran sisäinen ohjeistus turvallisuutta koskeviin tilanteisiin on hyvä olla vapaaehtoistoimijoiden ja harrastajien saatavilla.
- Seurassa on hyvä sopia vastuuhenkilö turvallisuutta koskeville asioille.
- Seuroja suositellaan määrittelemään toimintatavat epäasiallisen käytöksen sekä häirintä- tai hyväksikäyttöepäilyn ilmetessä.
- Seuralla on oikeus tilata rikostaustaote lasten kanssa toimivien osalta. Rikostaustaotteella tarkoitetaan rikosrekisteriotetta, joka on tarkoitettu esitettäväksi työnantajalle, viranomaiselle, oppilaitokselle tai vapaaehtoistoiminnan järjestäjälle Suomessa, kun henkilö ryhtyy toimimaan alaikäisten kanssa.
- Tarkemmat ohjeet Rikostaustaotteen tilaamiseksi löytyvät Oikeusrekisterikeskuksen sivuilta: <http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/asiakaspalvelu/rekisteritotteetjatodistukset/rikosrekisteri/rikostaustaote.html>
- Liitto suosittelee seuroja tutustumaan Suomen Olympiakomitean [Lupa välittää – Lupa puuttua -oppaaseen](#) ja kaikkia seuratoimijoita suorittamaan [Vastuullinen valmentaja](#) - verkkokoulutuksen.

SUOMEN KARATELIITON TOIMINTAOHJEET EPÄASIAALLISEN KÄYTÖKSEN JA HÄIRINTÄTAPAUSTEN KÄSITTELYYN

Tätä ohjetta sovelletaan Suomen Karateliiton tietoon saatetuissa tapauksissa sekä tapauksissa, joissa osallisena on liiton toimi- tai luottamushenkilö. Ohjetta voi käyttää pohjana seuran oman toimintaohjeen laatimiseen.

1. Tunnista!

1.1 Mikä on liikunnan ja urheilun eettisten periaatteiden rikkomista?

- seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä kaikissa muodoissaan riippumatta siitä seuraako teosta rikosoikeudellinen rangaistus
- rasistinen käytös liiton toiminnassa tai sen ulkopuolella
- epäasiallinen käyttäytyminen kilpailuissa- tai tapahtumissa
- väkivalta, törkeä kielenkäyttö ja epäasiallinen arvostelu
- huumeiden ja dopingaineiden käyttö tai käytön edistäminen
- julkinen häiritsevä esiintyminen alkoholin tai huumausaineiden vaikutuksen alaisena liiton toiminnassa tai sen ulkopuolella
- tupakan ja tupakkatuotteiden käytön yhdistäminen urheilutilanteisiin
- urheiluhuijaus, kuten kilpailutilan tai -välineiden manipulointi
- kilpailutulosten ja -tapahtumien manipulointi tai niiden yritys
- vedonlyönti omasta kilpailusta joko itse tai edustajan kautta
- lainvastainen mainonta
- lahjonta

Periaatteiden rikkomistapauksissa noudatetaan Kamppailulajiliittojen yhteisiä kurinpitomääräyksiä.

1.2 Mikä on epäasiallista kohtelua?

Epäasiallisella kohtelulla tarkoitetaan häirintää, kiusaamista ja muuta epäasiallista käytöstä järjestö- ja seuratoiminnassa, harjoituksissa, leireillä, kilpailuissa tai muissa tapahtumissa. Epäasiallinen kohtelu on järjestelmällistä ja jatkuvaa kielteistä toimintaa tai käyttäytymistä. Epäasiallista kohtelua on esimerkiksi:

- toistuva uhkailu
- pelottelu
- ilkeät ja vihjailevat viestit
- väheksyvät ja pilkkaavat puheet
- harjoittelun perusteeton arvostelu ja vaikeuttaminen
- nöyryyttäminen
- maineen tai aseman kyseenalaistaminen
- harjoitustoiminnasta eristäminen
- seksuaalinen häirintä

Kaikki harrastustoiminnassa esiintyvä kielteinen käyttäytyminen ei ole häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua. Esimerkiksi lievät, yksittäiset teot kuten satunnaiset epäasialliset puheet, eivät ole sellaista.

1.3 Mikä on häirintää?

Sekä liitossa, että vastuunsa tuntevassa kamppailuseurassa uskalletaan puhua häirinnästä. Suomen Karateliitossa häirintää ei sallita missään muodossa – oli tekijänä sitten eri tai samaa sukupuolta oleva aikuinen, lapsi tai nuori, liittotoimija, seuratoimija, valmentaja, harrastaja tai harrastajan läheinen. Häirintää on esimerkiksi:

- loukkaava nimittely
- sukupuolisesti vihjailevat eleet
- vartaloon, pukeutumiseen tai yksityiselämään liittyvät huomautukset
- koskettelu
- halventavat vitsit
- seksuaalisten kuvien ja muiden materiaalien näyttäminen tai lähettäminen
- toistuvat seksuaalissävytteiset ehdotukset tai seksuaaliseen kontaktiin kiristäminen tai pakottaminen

Tunteiden osoittamisesta ja koskettamisesta ei kuitenkaan saa tulla tabuja. Myönteinen ja motivoiva fyysinen kontakti saa näkyä toiminnassa. Olennaista on mahdollisten ongelmien tiedostaminen ja tilanneherkkyys.

2. Puutu!

2.1 Jos huomaat epäasiallista kohtelua, häirintää tai kiusaamista:

- Mene häirityn puheille ja tarjoa hänelle apuasi.
- Kysy, onko hän ollut yhteydessä seuran tai liiton vastuuhenkilöön häirinnän lopettamiseksi.
- Ellei ole, selvitä voitko olla hänen tukenaan tai hänen puolestaan ottaa yhteyttä häiritsijään ja kehottaa tätä lopettamaan epäasiallinen käyttäytyminen tai kohtelu.
- Tilanteen jatkuessa tarjoudu häirityn tukihenkilöksi asian viemiseksi eteenpäin.
- Kerro häiritylle, että aiot ottaa yhteyttä seuran tai liiton vastuuhenkilöön ja kehottaa häntä toimimaan häirinnän lopettamiseksi.

2.2 Epäasiallisen kohtelun kohteeksi joutunut henkilö

Jos tunnet, että sinuun kohdistuu epäasiallista kohtelua, toimi seuraavasti:

- Ilmoita epäasiallisesti käyttäytyvälle henkilölle, etet hyväksy hänen toimintaansa. Kerro, miltä sinusta tuntuu ja että koet hänen käyttäytymisensä epäasialliseksi ja pyydä lopettamaan epäasiallinen kohtelu. Näin annat henkilölle mahdollisuuden korjata toimintaansa.
- Voit myös ilmoittaa epäasiallisesti käyttäytyvälle henkilölle, että otat yhteyden seuran tai liiton vastuuhenkilöön, jos sinusta tuntuu vaikealta puhua häiritsijän kanssa.
- Jos epäasiallinen kohtelu jatkuu, ota yhteys seuran tai liiton vastuuhenkilöön. Jos seuran tai liiton vastuuhenkilö on epäasiallisesti kohteleva henkilö, ota yhteys johonkin hallituksen jäseneseen. Kerro selkeästi, että koet tilanteet häirintänä tai epäasiallisena kohteluna.

- Jos seuran tai liiton vastuuhenkilö ei ryhdy asian vaatimiin toimiin ja häiritsijä jatkaa kielloista huolimatta epäasiallista käytöstä, vie asia hallituksen jäsenelle.
- Tilanteeseen ei ole hyvä jäädä yksin. Tarvittaessa voit käyttää seurakaveria, perheenjäsentä tai muuta luotettavaa henkilöä tukenasi tilanteessa.
- Häirinnän ilmenemismuodot, toistuvuus ja reaktiosi epäasialliseen kohteluun kannattaa dokumentoida, sillä se helpottaa asian jatkokäsittelyä.

2.3 Epäasiallisesti käyttäytyvä henkilö

Jos sinua epäillään epäasiallisesta kohtelusta:

- Ota vakavasti toisen viesti.
- Suhtaudu asiaan asiallisesti ja rakentavasti.
- Kuuntele, mistä on kysymys ja pohdi omaa käyttäytymistäsi asian esiintuojan näkökulmasta.
- Kerro tarvittaessa oma näkemyksesi asiasta.
- Keskustelkaa yhdessä, miten asian voisi ratkaista ja millainen olisi hyvä lopputulos.
- Ole valmis pyytämään ja antamaan anteeksi.
- Kerro asiasta tarvittaessa seuran tai liiton vastuuhenkilölle (esimerkiksi, jos sinua syytetään aiheettomasti).

3. Ratkaise!

3.1 Miten seura- tai liittotoimijan tulee toimia saatuaan tiedon epäasiallisesta käytöksestä, kiusaamisesta tai häirinnästä

Saatuaan tiedon epäasiallisesta kohtelusta seuran tai liiton vastuuhenkilön tulee ottaa asia aina vakavasti ja ryhtyä toimenpiteisiin asian selvittämiseksi mahdollisimman pian. Tilanteen selvittelyssä on tärkeää puolueettomuus, tasapuolisuus ja kaikkien osapuolten kuuleminen ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Periaatteena on, että asia selvitetään niiden henkilöiden kesken, joita asia koskee. Tarvittaessa asian käsittelyyn lievissä tapauksissa otetaan mukaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Mikäli seuraan tai liittoon tulee tieto tapauksista, joissa aikuisen toiminta lasta tai nuorta kohtaan alkaa muuttumaan epäasialliseksi ja epäeettiseksi, asia otetaan aikuisen kanssa puheeksi välittömästi. Jos kyseessä vakavampi epäily häirinnästä tai hyväksikäytöstä aikuisen ja lapsen/nuoren kanssakäyminen katkaistaan välittömästi. Viestintä hoidetaan totuudenmukaisesti, jotta osapuolet tietävät, miten asian käsittely etenee, ja mitä toimenpiteitä on tehty.

3.2 Kun saat tiedon

- Keskustele ensin epäasiallista kohtelua kokevan kanssa. Käy keskustelu mahdollisimman pian, viimeistään 14 vuorokauden kuluessa tiedon saatuaasi.
- Keskustele epäasiallisesti toimineen henkilön tai henkilöksi nimetyn kanssa.
- Kerää tarpeen vaatiessa lisätietoja keskustelemalla asiasta muiden henkilöiden kanssa asianomaisten luvalla.
- Erilliskeskustelujen jälkeen kutsu asianosaiset yhteiseen sovittelukeskusteluun.

3.3 Sovittelukeskustelu

- Selvitä tapahtumien kulku puhumalla konkreettisista tilanteista ja tapahtumista.
- Keskitytään siihen, miten tilanne vaikeuttaa seurassa tai liitossa toimimista.
- Kumpikin osapuoli tai kummatkin osapuolet saavat kertoa oman näkemyksensä tilanteesta.
- Muodostetaan yhteinen näkemys tilanteesta ja pohditaan eri ratkaisuvaihtoehtoja.
- Sovitaan tarvittavista seura- tai liittotoimintaan ja käyttäytymiseen tehtävistä muutoksista.
- Laaditaan yhteinen sopimus, joka allekirjoitetaan
- Sovitaan seurannasta ja tilanteen arvioinnista. Seurantakokous järjestetään 3-6 kuukauden kuluttua.
- Sovitaan, mitä ja miten tilanteen käsittelystä kerrotaan ryhmän muille jäsenille.
- Mikäli tilanne ei korjaannu yhteisellä käsittelyllä ja sopimuksella, vie asia hallituksen tietoon, ja käynnistä varoitus- tai erottamismenettely

Näiden toimintaohjeiden lähteenä on käytetty Suomen Olympiakomitean Lupa välittää – lupa puuttua Sukupuolinen ja seksuaalinen häirintä urheilussa – opasta (2017). Lisäksi ohjeistuksen taustalla on ohjeistus epäasialliseen käytökseen puuttumisessa.